

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft een aantal vragen ter beantwoording voorgelegd aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over zijn brieven inzake de voortgang van het Masterplan DJI (Kamerstuk 24 587, nr. 588) en zijn reactie op vragen over de verdwijning van honderden banen in het gevangeniswezen (Kamerstuk 24 587, nr. 593).

De voorzitter van de commissie,
Jadnanansing

De griffier van de commissie,
Hessing-Puts

Inhoudsopgave	2
I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
1. Inleiding	2
2. Voortgang implementatie Masterplan DJI	3
3. Aanvullende besparingsmaatregelen	7
4. Eerste ervaringen met het systeem van promoveren en degraderen	8
5. Taakstelling reclassering	10
II. Reactie van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie	12

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Inleiding

De leden van de PvdA-fractie constateren dat de uitvoering van het Masterplan Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) een complexe operatie is, die voor velen gevolgen hebben. Dit geldt voor de gedetineerden die worden overgeplaatst naar een andere penitentiaire inrichting (PI) of locatie, maar ook voor personeelsleden die overgeplaatst worden, bij een ander bedrijf aan de slag moeten of zonder werk komen te zitten. Deze leden begrijpen dat gevangenen niet onnodig open moeten blijven als de cellen niet gevuld kunnen worden, maar willen ook nu weer benadrukken hoe belangrijk het is dat voor het boventalig personeel een alternatieve werkring wordt gezocht.

Voornoemde leden begrijpen dat met de Nederlandse Spoorwegen (NS), het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), de politie en de douane al afspraken zijn gemaakt over het overnemen van personeel. In hoeverre betreft het hier contracten met een vast dienstverband of tijdelijke contracten met zicht op een vast dienstverband? Begrijpen deze leden het goed dat er aanvullende voorstellen worden gedaan om op deze manier het extra tekort van 60 miljoen euro, dat met name is ontstaan door onverwachte loonuitgaven, weg te werken? Zij vragen of de loonsomproblematiek die verband houdt met de voortzettende vergrijzing van het personeelsbestand niet was te voorzien.

Een van de maatregelen die getroffen wordt om de kosten te drukken ziet op het terugdringen van het overwerk, onregelmatig diensten en werken in het weekend. Betekent dit dat er 's avonds en in het weekend minder personeel op de afdelingen zal zijn? Kan worden uitgelegd hoe deze maatregel uitgevoerd zal worden zonder dat dat consequenties heeft voor de bezetting op de afdelingen, de verhoging van de werkdruk en de veiligheid van de medewerkers?

De leden van de SP-fractie vragen of de nieuwe koers bij de aanpak van de criminaliteit en de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen wel kan worden voortgezet als vrijwel structureel bezuinigd wordt. Dat geldt ook voor de inzet op ZSM, taakstraffen en voorwaardelijke vrijheidsstraffen. Indien de reclassering meer taken krijgt dan middelen om deze uit te voeren zal er volgens deze leden geen kwaliteit meer geleverd kunnen worden op die punten.

Voorts wordt gesproken over een succesvolle persoonsgerichte aanpak gedurende het strafrechtsproces. Aangezien deze conclusie wordt verbonden aan cijfers tussen 2002 en 2009 nemen voornoemde leden aan dat het niet gaat over het sober regime, dus het promoveren/degraderen systeem. Klopt dat? Over welke persoonsgerichte aanpak gaat het dan? Is dit ook de detentiefasering, het algemeen en het beperkt regime zoals vastgelegd in de Penitentiaire beginselenwet (Pbw)? Waarom wordt er een nieuw, of in ieder geval ander, regime (promoveren/degraderen)

ingevoerd als duidelijk blijkt dat de voormalige persoonsgerichte aanpak een recidivereductie van 8,3% tot gevolg had?

De leden van de CDA-fractie vragen naar de stand van zaken met betrekking tot de toezegging om de teruglopende instroom op de Maatregel Inrichting Stelselmatige Daders (ISD) te onderzoeken. In overleg met de Minister van Veiligheid & Justitie zou immers worden gezien wat hiervan de oorzaken zijn.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief van 30 juni 2014 over de voortgang van de implementatie van het Masterplan DJI. Zij hebben tevens met grote verbazing kennisgenomen van de berichtgeving die daarna volgde over het feit dat honderden banen extra bij DJI dreigen te verdwijnen, met name omdat in de brief van 30 juni 2014 daarover niets is opgemerkt.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de voortgang van het Masterplan DJI en de reactie op de vragen inzake de verdwijning van honderden banen in het gevangeniswezen. Zij hebben hierover nog enkele vragen.

2. Voortgang implementatie Masterplan DJI

Personeel

De leden van de SP-fractie constateren dat ruim 2.600 medewerkers hun baan verliezen. Dat komt neer op 2.000 fte. Dit worden er wellicht nog meer, maar dat wordt pas bij de begrotingsbehandeling over het jaar 2015 bekend. Kunnen zij hieruit concluderen dat het vrijwel zeker is dat er extra banen geschrapt zullen worden, maar dat er alleen onzekerheid is over het aantal? Wordt erkend dat het voor het gevangeniswezen van groot belang is dat de medewerkers weten waar ze aan toe zijn, juist om meer onrust te voorkomen? Zo nee, waarom niet? Volgens deze leden zorgt de Staatssecretaris zelf voor het «paniekvoetbal» indien hij niet duidelijk communiceert over eventuele extra bezuinigingen op onder andere het gevangeniswezen.

De leden van de CDA-fractie hebben eerder de suggestie gedaan om via de ambassade in Berlijn en het consulaat-generaal in Düsseldorf navraag laten doen naar de mogelijkheden voor het personeel van Oldenkotte om bijvoorbeeld aan de Duitse kant van de grens te gaan werken. Deze leden vernemen graag of dit inmiddels iets heeft opgeleverd.

Vornoemde leden vragen of de beslissing om de PI Tilburg open te houden al definitief is. Zo nee, waarom wordt hier nog over getwijfeld, gezien het aanbod van de Belgische collega. Tevens vragen deze leden naar de situatie dat het openhouden van deze PI afhankelijk is van de jaarlijkse beslissing hieromtrent van de Belgische regering. Hoe beoordeelt de Staatssecretaris de haalbaarheid van een meerjarig akkoord met zijn Belgische collega over deze PI?

De leden van de D66-fractie merken op dat de (extra) financiële problematiek van rond de 60 miljoen euro binnen het gevangeniswezen sinds het voorjaar ook bij de Kamer bekend is nadat de zogeheten Breukelennotitie was uitgelekt. Dat de zogenaamde Breukelenmaatregelen ook personele gevolgen in de vorm van ontslag zouden betekenen was op dat moment en tot 1 juli 2014 niet bij de Kamer bekend. Er wordt aangegeven dat intern een voorlopige indicatie is gemaakt van het aantal fte dat door de Breukelenmaatregelen boventallig zou kunnen worden. Het siert de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (hierna: de Staatssecretaris) dat hij in dit geval wel de intentie had om af te zien van «paniekvoetbal» door

onvolledige, nog niet uitgekristalliseerde cijfers naar buiten te brengen. Dat zou onwenselijk zijn indien het in deze fase niet mogelijk blijkt om het cumulatieve effect van de verschillende maatregelen aan concrete aantallen fte's te koppelen. Niettemin was er naar opvatting van deze leden beter aan gedaan om de Kamer in ieder geval te informeren over personele consequenties nu in de brief van 2 juli 2014 wordt geïmpliceerd dat extra ontslagen als gevolg van extra financiële problematiek sowieso gaan vallen, maar dat alleen de mate waarin dit het geval is nog niet is bepaald.

Van Werk Naar Werk-cijfers

De leden van de SP-fractie vragen het verschil te verklaren tussen de 3.000 medewerkers die de vrijwillige Van Werk Naar Werk (VWNW)-fase ingaan en de 2.600 medewerkers die op grond van het Masterplan DJI hun baan kwijtraken. Waarom heeft nog maar 7,5 procent succesvol de vrijwillige fase afgerond? Wanneer moet iedereen geplaatst zijn en van hoeveel medewerkers wordt verwacht dat zij niet intern of extern geplaatst kunnen worden?

De leden van de CDA-fractie merken op dat wordt aangegeven dat voor 7,5 procent van de DJI-medewerkers de vrijwillige fase inmiddels succesvol is afgesloten doordat zij een andere baan hebben gevonden. Deze leden vragen om een actualisering van dit percentage. Ook vragen zij of het klopt dat dit percentage van toepassing is op de ruim 3.000 medewerkers voor wie de vrijwillige VWNW-fase van kracht is en dat dus inmiddels 225 medewerkers een andere baan hebben gevonden. Voornoemde leden vragen hoe de Staatssecretaris dit resultaat beoordeelt. Ligt het voornemen om in totaal 2.000 medewerkers naar een andere baan te begeleiden hiermee op schema?

Convenanten op landelijk niveau

De leden van de CDA-fractie vragen of de cijfers kunnen worden geactualiseerd als het gaat om de «echte» banen die de afgesloten convenanten hebben opgeleverd. Deze leden constateren dat dit er tot de brief van 30 juni 2014 klaarblijkelijk 93 in totaal zijn, te weten 13 bij de Douane, 40 (tijdelijk) bij de Reclassering Nederland en nog eens 40 bij de Rijksbeveiligingsorganisatie. Hoe beoordeelt de Staatssecretaris deze resultaten? Ligt het voornemen om in totaal 2.000 DJI-medewerkers naar een andere baan te begeleiden hiermee op schema? De leden van de CDA-fractie vragen verder de aandacht voor verdringingseffecten met betrekking tot de plekken bij de nationale politie. De Staatssecretaris heeft tijdens het algemeen overleg over het Masterplan DJI d.d. 29 januari 2014 aangegeven hiervoor te waken en met de Minister van Veiligheid & Justitie op dit punt overleg te voeren. Wat is de stand van zaken op dit punt? Hoe worden verdringingseffecten concreet voorkomen?

De leden van de CDA-fractie vragen naar de opheldering die de Staatssecretaris zou geven ten aanzien van de vacatures die binnen de Immigratie- en Naturalisatiedienst worden opengesteld, zoals toegezegd in het algemeen overleg over het gevangeniswezen d.d. 27 maart 2014. Is het juist dat deze vacatures alleen worden opengesteld voor werknemers die in een VWNW-traject zitten?

Capaciteit gevangeniswezen

De leden van de CDA-fractie vragen of het wenselijk zou zijn om in de analyse en prognose over de capaciteit in het gevangeniswezen rekening te houden met de circa 12.000 veroordeelden die nog een gevangenisstraf

hebben openstaan, waarvan 480 een gevangenisstraf van meer dan een jaar. Dit juist ook met het oog op het wetsvoorstel herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen, waarvan deze leden overigens graag vernemen wanneer dit voorstel naar de Kamer gestuurd wordt. Ook vragen zij om een actualisering van de cijfers omtrent deze 12.000 veroordeelden.

De leden van de D66-fractie merken op dat in de brief van 30 juni 2014 wordt verwezen naar de ontwikkelingen tussen 1995 en 2013. Daarin wordt gesteld dat de fluctuatie in celbezetting destijds is gestegen met 5.000 en ook weer gedaald met 5.000. Voor deze leden blijkt uit de brief onvoldoende waar die stijging en daling van 5.000 gedetineerden nu precies vandaan komt. Als oorzaak wordt gewezen op een daling van de door de politie geregistreerde criminaliteit in de afgelopen jaren met circa 30%. Voornoemde leden vinden die daling aanzienlijk, maar er wordt niet vermeld niet hoe die aanzienlijke daling bij de politie veroorzaakt is of in welke delictscategorieën die 5.000 zich met name bevonden. Hoe wordt die stijging en later daling van 30% in de politiecijfers verklaard? Kan nader worden toegelicht hoe die forse daling van de door de politie geregistreerde criminaliteit is veroorzaakt en hoe die verband houdt met de stijging en daling van de benodigde celcapaciteit in die jaren?

Verklarende factoren

De leden van de SP-fractie vragen een toelichting op welke wijze de verschillende factoren genoemd in de brief van 30 juni 2014 van invloed zijn geweest op de bezetting van het gevangeniswezen. Waarom hebben deze factoren tot een daling geleid en zullen deze in de toekomst tot een structurele daling leiden? Wat is de verklaring voor de daling van geregistreerde criminaliteit met circa 30%? De daling van de benodigde celcapaciteit zou in ieder geval niet komen door het aantal niet-geëxecuteerde vrijheidsstraffen. Erkent de Staatssecretaris dat als daadwerkelijk ingezet zou worden op het oppakken van de 12.000 veroordeelden, het beeld substantieel anders zou zijn? Heeft een extra inzet hierop geen invloed op de benodigde celcapaciteit? Hoe wordt hierop geanticipeerd? Graag ontvangen deze leden hierop een toelichting.

Opheldering, straffen en tenuitvoerlegging

De leden van de SP-fractie constateren dat de duur van onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen stelselmatig oploopt. Hoe komt dit en is deze conclusie meegenomen in de berekening van de in de toekomst benodigde celcapaciteit?

Voortgang sluitingen conform planning

De leden van de SP-fractie vragen een toelichting op de opmerking dat de invoering van het wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginse-lenwet en het Wetboek van Strafrecht in verband met de herijking van de wijze van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties en de invoering van elektronische detentie (Kamerstuk 33 745) misschien niet wordt gerealiseerd. Wat is de reden van deze twijfel? Graag ontvangen deze leden hierop een toelichting.

Herbestemming leeggekomen gebouwen

De leden van de SP-fractie hebben vernomen dat inboedel, zoals meubels en apparatuur, naar aanleiding van de verhuizing van het COA naar een aantal penitentiaire instellingen opnieuw aangeschaft moest worden omdat de gevangenis al compleet waren leeggehaald. Klopt dit en

hoeveel extra geld is gemoeid met het opnieuw inrichten van de PI's? Wat gebeurt er met de inboedel van de te sluiten gevangenissen?

De leden van de D66-fractie merken op dat de Minister voor Wonen en Rijksdienst op actieve wijze meedenkt en -werkt aan het herbestemmen en herontwikkelen van leeggekomen rijksgebouwen. Welke concrete resultaten zijn reeds geboekt en welke concrete resultaten zijn dit jaar nog te verwachten, bijvoorbeeld ten aanzien van herbestemming en herontwikkeling van de koepelgevangenissen?

Afname capaciteit Forensische Zorg volgens planning

De leden van de SP-fractie willen weten of de forensische zorg voldoende middelen heeft of krijgt om de instroom van patiënten uit tbs-klinieken te kunnen opvangen.

Capaciteit Jeugdinrichtingen

De leden van de CDA-fractie merken op dat de Staatssecretaris heeft aangegeven constructief en actief mee te denken over een alternatief plan om in te spelen op de veronderstelde capaciteitsreductie binnen de Justitiële Jeugdinrichtingen (JJl's). Deze leden hebben daarbij kennisgenomen van de drie voorwaarden die hij daarbij af, namelijk dat het een besparing oplevert van 16 miljoen euro structureel vanaf 2016 voor DJI, dat er reed draagvlak onder directeuren in de sector is en dat het recht doet aan eerdere moties vanuit de Kamer over het belang van regionale werkgelegenheid. Deze leden vragen of de Staatssecretaris de laatstgenoemde voorwaarde zo interpreteert dat in dit alternatief geen ruimte kan zijn om te komen tot capaciteitsreductie binnen de Rijksinrichtingen en de JJl's in de krimpregio's alsmede een reductie van de thans beschikbare reservecapaciteit. Mocht hij dit (op onderdelen) inderdaad zo hebben geïnterpreteerd, dan vragen deze leden in hoeverre dit strookt met de toezeggingen aan de Kamer gedaan tijdens het algemeen overleg over JJl's d.d. 2 juli 2014. Ook vragen deze leden in dat geval hoe deze mogelijke interpretatie zich verhoudt tot de tweede gestelde voorwaarde, namelijk dat het alternatief op een breed vlak onder directeuren moet kunnen rekenen. Uitsluiting van capaciteitsreductie onder de Rijksinrichtingen, JJl's in de krimpregio's en bestaande reservecapaciteit zou immers de lasten van deze beoogde reductie dan slechts bij enkele inrichtingen neerleggen. De discussie over deze randvoorwaarden bevestigt bij de leden van de CDA-fractie de noodzaak van de door de toegezegde constructieve en actieve houding bij de totstandkoming van een alternatief. Graag vernemen zij hoe dit tot nu toe concreet is opgepakt.

Capaciteit vreemdelingenbewaring

De leden van de D66-fractie merken op dat wordt verwezen naar het acute tekort aan opvanglocaties voor asielzoekers. Zij vinden dat opmerkelijk nu het COA afgelopen jaren en onder het kabinet-Rutte-1 juist opvanglocaties moest sluiten wegens overcapaciteit. In hoeverre acht u de capaciteitsprognoses betrouwbaar en op basis waarvan wordt geconcludeerd dat de marge op celcapaciteit bij DJI de komende drie jaar wel realistisch en afdoende zal zijn en niet te zeer door de noodzaak van bezuinigingen zal zijn bepaald?

3. Aanvullende besparingsmaatregelen

De leden van de SP-fractie constateren dat er nog eens 60 miljoen euro bezuinigd moet worden op het gevangeniswezen. Waarom zijn deze extra financiële tekorten niet eerder voorzien? Worden er de komende jaren nog meer financiële tekorten verwacht?

Welke maatregelen worden concreet getroffen op het gebied van personeel? Waar gaat het over als wordt gesproken over overwerk, onregelmatige diensten en werken in het weekend? Op welke manier wil de Staatssecretaris dit terugdringen, zonder dat dit nadelige gevolgen heeft voor personeel, gedetineerden en dus de veiligheid van de samenleving? Worden onregelmatigheidstoelagen ook afgeschaft? Zo ja, waarom?

Waarop wordt bedoeld als het gaat om medisch transport efficiënter in te plannen? Welke besparing levert dat op en waarom?

Wat zijn de exacte gevolgen van de andere huurconstructie van het gevangenis museum?

Welke minder ingrijpende maatregelen zijn overwogen om de extra bezuinigingen op te vangen?

De leden van de CDA-fractie begrijpen dat de Staatssecretaris het betreurt dat de interne notitie over aanvullende maatregelen in het gevangeniswezen in handen van de media is terechtgekomen. Zij vragen of is onderzocht hoe dit heeft kunnen gebeuren, teneinde te voorkomen dat in de toekomst vaker onrust van een dergelijke omvang ontstaat door interne notities op het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Deze leden vragen op welke wijze kan worden gegarandeerd dat de kostenbesparende maatregelen ten behoeve van overwerk, onregelmatige diensten en werken in het weekend niet ten koste gaan van de veiligheid in de inrichtingen. Zij vragen ook of de inrichtingen voldoende zijn toegerust op intensiever gebruik van moderne techniek en digitalisering en welke risico's dat met zich meebrengt ten aanzien van het computergebruik door gedetineerden. Ten aanzien van digitalisering vragen deze leden of de Kamer kan worden geïnformeerd over de resultaten van de pilot met betrekking tot »emailprisoner«.

De leden van de CDA-fractie vragen hoeveel en in elke welke PI's pilots plaatsvinden om te bepalen wat de meest efficiënte en effectieve personele verhouding is tussen beveiliging en bejegening. Ook zouden zij graag vernemen hoe deze pilots inhoudelijk vorm krijgen, meer specifiek welke maatregelen in dit kader nog meer worden toegepast behalve het verrichten van onderhoudswerkzaamheden. Deze leden vragen ook welke veiligheidsrisico's verbonden zijn aan het verhogen van de inzet van langgestraften bij ondersteunde taken.

De leden van de D66-fractie betreuren het ten eerste dat interne documenten die gebruikt worden bij de beleidsvoorbereiding van de begroting van het departement zijn gelekt naar de media waardoor, de Staatssecretaris wederom en extra onrust heeft veroorzaakt bij het personeel van DJI. Heeft hij inmiddels met DJI-personeel gesproken over de mogelijke consequenties van de extra financiële problematiek in het gevangeniswezen? Welke maatregelen neemt hij dit jaar om te voorkomen dat ook volgend jaar de financiële problematiek bij DJI groter uitvalt dan was voorzien?

In de brief lezen voornoemde leden ook over voorgenomen aanvullende besparingsmaatregelen, zoals de afbouw van de huidige overbezetting. Hoe en waar wordt die overbezetting afgebouwd? Op welke wijze wordt bespaard op de ondersteunende functiegroepen en welke groepen zijn dat specifiek?

Het aantal sporturen wordt afgebouwd naar anderhalf uur per twee weken. In hoeverre is zo'n beperkt aantal sporturen verantwoord voor de

vereiste fysieke fitheid van DJI-personeel en op welke wijze stimuleert DJI straks dat personeel zorgdraagt voor de eigen fitheid? Op welke wijze zal het medisch transport efficiënter worden ingepland? Waar moet de Kamer dan concreet aan denken? Wat wordt bedoeld met «de meest efficiënte en effectieve personele verhouding tussen beveiliging en bejegening»? De leden van de D66-fractie verbazen zich enigszins over de keuze om middels pilots die verhouding te bepalen nu zij in de veronderstelling zijn dat die verhouding reeds jarenlange beproefde praktijk is binnen het Nederlandse en ook Europese gevangeniswezen. Wordt hiermee bedoeld dat wordt ingezet op besparende minimalisering van verhouding tussen beveiliging en bejegening? Binnen welke expliciete veiligheidskaders worden de pilots uitgevoerd, in welke gevangenislocaties en op welke afdelingen en wanneer verwacht u de Kamer daarover nader te kunnen toelichten?

4. Eerste ervaringen met het systeem van promoveren en degraderen

Het dagprogramma

De leden van de SP-fractie willen weten waarop wordt gedomd als wordt gesteld dat men positief was over de grotere ruimte die het dagprogramma biedt. In welke opzicht is de ruimte groter dan onder het vorige regime en voor wie geldt dat dan? Op welke manier en wanneer worden de problemen met de tijd die staat voor mentoraat en rapportages in met name de huizen van bewaring opgelost? Deze vraag geldt ook voor de vele verhuisbewegingen door het nieuwe regime. Hoe wordt bovendien gegarandeerd dat een gedetineerde niet steeds een andere mentor krijgt en dat hier dus meer continuïteit in komt?

Welke conclusie trekt de Staatssecretaris uit de constatering dat het samenplaatsen van moeilijk hanteerbare gedetineerden, dus met rood gedrag, elkaars gedrag versterken.

De leden van de CDA-fractie vragen of het verschil in 60 procent en 90 procent van de gedetineerden dat in aanmerking komt voor het plusprogramma nader kan worden toegelicht aan de hand van de regionale verschillen. Deze leden vernemen voorts graag of het systeem van promoveren en degraderen tot op heden heeft geleid tot meldingen van directeuren over veiligheidsincidenten en/of gedetineerden vaker korte tijd op de luchtplaats zijn gebleven uit protest tegen het nieuwe programma.

De leden van de D66-fractie lezen met belangstelling dat het aantal gedetineerden dat in aanmerking komt voor het plusprogramma substantieel hoger blijkt dan verwacht, met soms aanzienlijke regionale verschillen. De Staatssecretaris meent dat die verschillen kleiner zullen worden als meer ervaring met het systeem is opgedaan en ervaringen en best practices tussen de regio's zijn uitgewisseld. Wat veroorzaakt precies de grote regionale verschillen? Wordt bedoeld met het kleiner worden van de verschillen dat nu onterecht gedetineerden zich in het plusprogramma naar zijn opvatting in een aantal regio's te coulant wordt omgegaan met toekenning van een «groene kaart»? Op welke wijze meent de Staatssecretaris het niet kunnen samenplaatsen van gedetineerden met rood gedrag te ondervangen op de gevangenislocaties? Is er voldoende cel- en personeelscapaciteit om deze gedetineerden te spreiden? Wordt hiermee reeds aangevangen binnen locaties nu de samenplaatsing van deze categorie gedetineerden ongewenst gedrag juist blijkt te versterken? Op welke wijze meent de Staatssecretaris de vele verhuisbewegingen door promotie en degradatie te kunnen beperken?

Toetsingskader

De leden van de SP-fractie lezen dat het nieuwe regime helpt om met gedetineerden in gesprek te komen over hun gedrag. Was dit onder het algeheel en het beperkte gevangenisregime dan anders? Zo ja, hoe? Zo nee, erkent de Staatssecretaris dat deze constatering niet het nieuwe regime rechtvaardigt?

De leden van de CDA-fractie vernemen graag of er in de sector kritiek bestaat op de criteria ten aanzien van zogeheten «groen» gedrag en of deze criteria mogelijk kunnen worden aangepast. Indien dat eerste niet het geval is, wil de Staatssecretaris naar aanleiding van de kritieken in de Kamer hierover zelf het gesprek aangegaan met de sector?

Beklagzaken in verband met promoveren/degraderen

De leden van de SP-fractie vinden het opvallend dat de Staatssecretaris blijft ontkennen dat het algeheel regime is afgeschaft, terwijl in onderhavige brief wordt toegegeven dat de bestemmingsaanwijzingen van gevangenen vanaf maart 2014 zijn aangepast naar aanleiding van de invoering van het regime van beperkte gemeenschap voor alle gedetineerden in basis- en plusprogramma. Graag ontvangen deze leden hierop een uitgebreide toelichting. Erkent hij hiermee eindelijk dat sprake is van afschaffing van het algehele regime en daarmee in strijd wordt gehandeld met de Pbw?

De leden van de CDA-fractie vragen of cijfermatig kan worden onderbouwd dat het (ook in het verleden) niet-ongebruikelijk was dat het doorvoeren van veranderingen in het gevangeniswezen gepaard ging met een aanzienlijke toename van het aantal beklagzaken. Naar de mening van deze leden wordt het aantal klachten in verband met het promoveren en degraderen, 717 in totaal, enigszins gebagatelliseerd. Zij vernemen ook graag een update met betrekking tot de 373 zaken die nog niet zijn behandeld. Ten slotte vragen deze leden waarom het nodig wordt geacht om op te merken dat een meerderheid van de Kamer vóór de wijziging van de Regeling Selectie, Plaatsing, Overplaatsing Gedetineerden was. Het komt voornoemde leden voor alsof de Staatssecretaris de Kamer deelgenoot wil maken van de verantwoordelijkheid voor de exacte uitwerking in de praktijk van de regeling, hetgeen hen niet alleen onjuist maar ook onterecht lijkt.

Uitspraak in kort geding

De leden van de SP-fractie vragen of het klopt dat de groep gedetineerden in het plusprogramma toch in een regime van beperkte gemeenschap worden geplaatst. Zo nee, waarom niet? Deze leden vinden het feitelijk onjuist om te constateren dat de rechter het systeem intact laat en er feitelijk niets veranderd is. Op grond van artikel 19 Pbw komt het verschil tussen het algeheel en het beperkte regime naar voren. In het regime van algemene gemeenschap dient het dagprogramma 59 uur per week buiten de cel te bevatten met 48 uur aan activiteiten. In het beperkte regime is er 45 uur aan activiteiten en moet men tussendoor op cel worden geplaatst. Wordt daarmee gezegd dat het regime nog steeds op deze wijze wordt ingevuld? Waarom wordt er bovendien gesteld dat, als er feitelijk niets verandert, het toepassingsbereik van de algehele gemeenschap is beperkt en voor elke gedetineerde het regime van beperkte gemeenschap geldt? Deze leden willen er overigens op wijzen dat de uitspraak alleen niet gaat over gedetineerden in het basisprogramma, omdat de rechtszaak is aangespannen door gedetineerden uit het plusprogramma. Het betekent dus niet dat de rechter dit basisprogramma overleidend laat. Dat oordeel is

namelijk overgelaten aan de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, waar op dit moment een aantal beroepszaken lopen. Kan de Staatssecretaris dit bevestigen en tevens de Kamer op de hoogte houden van de uitkomsten van deze beklagzaken?

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de betreffende uitspraak van de rechtbank Den Haag, alsmede van het voornemen van de Staatssecretaris om in hoger beroep te gaan. Zij vragen of dit voornemen, alsmede de bewering dat de rechtbank feitelijk onjuist heeft geoordeeld, niet getuigt van starheid. Deelt u de mening van deze leden dat het in het belang van zowel gedetineerden als de samenleving is dat gedetineerden zoveel mogelijk zinvolle activiteiten oppakken in plaats te luieren op hun cel? Deelt u voorts de mening dat onder meer het verrichten van arbeid en het ontwikkelen van goed gedrag essentieel is voor een geslaagde terugkeer in de samenleving en dat deze rechterlijke uitspraak een heldere indicatie is dat het programma voor gedetineerden aangepast moet worden? Meer algemeen vragen deze leden om een reflectie op de rode draad die door de ambtstermijn van de Staatssecretaris lijkt te lopen dat beleidsvoornemens regelmatig gecorrigeerd (dienen te) worden door de rechterlijke macht.

5. Taakstelling reclassering

Taakstelling 2013

De leden van de PvdA-fractie merken op dat het ingezette beleid tot gevolg heeft dat er minder celstraffen en meer taakstraffen en voorwaarden worden opgelegd. Dit betekent dat er meer werk, zowel bij advisering als toezichthouden, richting de reclasseringsorganisaties zal gaan. Dit wordt ook erkend in de brieven. Daarin wordt gezegd dat de vraag naar de producten van de reclassering sterk is gestegen evenals het budget dat hiervoor ter beschikking is gesteld. Ook wordt beschreven dat de reclasseringsorganisaties de afgelopen jaren hebben moeten inleveren om de taakstelling van dit kabinet te kunnen halen. De reclasseringsorganisaties hebben hierover een brief aan de Kamer gestuurd waarin zij hun zorgen uitspreken over deze bezuiniging in relatie tot het stijgend aantal adviseringsverzoeken en het toenemende aantal toezichthoudende taken. Zij delen de zienswijze op de taakstelling niet en zijn van mening dat zij naast de in de brief genoemde taakstelling ook nog eens worden geconfronteerd met een bezuiniging van tien miljoen euro op taakstraffen en twee miljoen euro op de Reclasseringsbalies. Klopt deze bewering van de reclasseringsorganisaties? Zo ja, waarom is dit niet genoemd in de brief? Wat betekent dit voor de uitvoering van de taakstraffen in het licht van het stijgend aantal taakstraffen dat het gevolg is van het ingezette beleid? Zo nee, wat is niet waar en waarom?

In hoeverre kan met het beschikbare budget bij de reclasseringsorganisaties de taken kwalitatief hoogwaardig en succesvol worden uitgevoerd? In hoeverre krijgen of hebben de reclasseringsorganisaties gelijk als ze verwachten dat er wachtlijsten zullen ontstaan en de kwaliteit van het werk te wensen over zal laten? Kan dit antwoord worden toegelicht?

De leden van de SP-fractie constateren dat een incompleet beeld wordt gegeven van de bezuinigingen op de reclassering. Kunnen de besparingen op een rij worden gezet vanaf 2010? Klopt het dat het dan gaat om 44 miljoen euro bezuinigingen in 2014 en 54 miljoen euro in 2015? In hoeverre is het uitblijven van de loon- en prijscompensatie van Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG) over 2014 meegerekend? Welk bedrag is hiermee gemoeid? Klopt het dat er sinds 2010 al tien miljoen euro is bezuinigd op de taakstraffen en twee miljoen euro op de Reclasseringsbalies? Zo nee, waarom niet?

De reclassering krijgt te maken met meer werkstraffen door de ZSM-aanpak en met meer toezicht door onder andere (schendingen van) voorwaardelijke vrijheidsstraffen door aanpassingen van kabinetsbeleid. Welke meerkosten brengt de stijging van de oplegging van deze straffen met zich mee voor de reclasseringsorganisaties? Klopt het dat het bevorderen van de recidivereductie door middel van een herziening van de toezichttaak door de reclasseringsorganisaties heeft geleid tot een intensiever toezicht, dus meer kosten, maar geen vergoeding? Deze leden vragen of de Staatssecretaris erkent dat de stijgende kosten van reclassering een gevolg zijn van kabinetsbeleid en effectiever toezicht? Is er ook rekening mee gehouden dat ketenpartners steeds meer adviezen willen als basis voor strafrechtelijke beslissingen of detentie- en re-integratieplannen en met de taken die de reclassering nog meer wacht, zoals de elektronische detentie en langdurig toezicht? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke manier en is het budget straks nog wel toereikend genoeg om kwalitatief goed toezicht te kunnen blijven houden? Kan worden gegarandeerd dat in de kaderbrief van juli 2014 nog geen rekening zal worden gehouden met een korting op toezichtsuren, totdat de Kamer heeft kunnen spreken over de bezuinigingen op de reclassering?

De leden van de SP-fractie willen weten hoe ver de besprekingen zijn over een intensivering van de samenwerking tussen de reclasseringsorganisaties. Welke opties liggen nu op tafel en in hoeverre wordt ook bijvoorbeeld de aanbesteding van reclasseringstaken overwogen? Deze leden vinden een dergelijke ontwikkeling namelijk zorgelijk en waarschuwen voor een versnippering van het toezicht zonder dat daar controle over kan worden uitgeoefend door de overheid.

Voornoemde leden willen graag een toelichting op het voornemen om te komen tot het temporiseren van een aantal processen. Het is niet duidelijk wat hier nu precies mee wordt bedoeld.

Tot slot willen deze leden weten wat wordt bedoeld met de herziening van de adviesportefeuille. Hoe wordt deze herzien en wat wordt er dan anders? Welke consequenties heeft dit op de adviezen en het toezicht? Hetzelfde geldt voor het verkorten van de intake van de werkstraf, het sneller beëindigen van het toezicht en het minder strak sturen op de contactfrequentie. Klopt het dat de kwaliteitsnormen worden losgelaten? Zo ja, waarom? Zo nee, op welke manier wordt de kwaliteit gecontroleerd en hoe wordt daar toezicht op gehouden?

De leden van de CDA-fractie hebben met zorg kennisgenomen van de mededeling dat met het oog op de begroting voor 2015 de ureninzet in de subsidieverlening aan de drie reclasseringsorganisaties niet volledig ongemoeid kan blijven. Deze leden vragen of hiermee wordt aangegeven dat vanaf 2015 minder intensief toezicht wordt gehouden dan volgens het risicoprofiel van cliënten eigenlijk nodig zou zijn. Voornoemde leden vragen welke risico's deze beoogde kwaliteitsafname met zich meebrengt voor de veiligheid van de samenleving in het kader van resocialisatie en begeleiding van ex-gedetineerden en veroordeelden. Deze leden kunnen zich een bewuste keuze voor vermindering van het werk door de reclassering niet goed voorstellen, juist ook in het licht van een sterk toenemende vraag naar reclasseringsproducten. Zij vragen welke mogelijkheden voor de begroting van 2015 nog meer worden overwogen om het dreigende tekort van zes miljoen euro op te vangen.

De leden van de D66-fractie merken op dat de reclasseringsorganisaties in 2013 reeds 10 miljoen euro moesten bezuinigen zonder dat de omvang van de productie is en werd verminderd. De besparing is in 2013 niet ten koste gegaan van de afgesproken productieaantallen en van de belangrijkste beleidsdoelstellingen, maar tegelijkertijd is de constatering ook dat het budgettaire kader in 2013 volledig is uitgeput en zelfs overschreden en

dat de vraag naar reclasseringsproducten (advies, toezicht, taakstraffen) verder is gestegen in 2014. De productie zal op de huidige voet zelfs ruim boven het beschikbare budgettaire kader uitkomen. Het verbaast deze leden dan ook zeer dat de Staatssecretaris de stijgende productie wil handhaven, maar het budget waarmee die productie moet worden afgehandeld, in 2014 juist verder met twee miljoen euro wil korten. De aan het woord zijnde leden zijn er thans niet van overtuigd dat de oplopende bezuinigingen bij de reclassering de kwaliteit van de reclasseringsproducten ongemoeid laat. Te meer nu zij ook constateren dat niet alleen de productie stijgt door nota bene succesvol kabinetsbeleid, maar dat de regering middels enkele wetsvoorstellen voornemens is nog meer taken bij de reclassering te beleggen, onder meer in het kader van elektronische detentie en langdurig toezicht. Deze leden constateren hierin een zeer tegenstelde beweging. Hoe verhouden de toenemende vraag en toenemende taken zich tot de bezuinigingen op de reclassering die in 2017 dienen op te lopen naar 20,9 miljoen euro structureel? Hoe beschouwt de Staatssecretaris de waarschuwing van de reclasseringsorganisaties dat de kwaliteit wel degelijk onder grote druk komt te staan en wachtlijsten zullen ontstaan als gevolg van de stijgende vraag en stijgende budgettaire druk? Hoe hard beschouwt hij het huidige kwaliteitsniveau van de drie reclasseringsorganisaties en op welke wijze wordt gegarandeerd dat zowel wachtlijsten als kwaliteitsverlies bij de reclassering zal worden voorkomen?

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat de toename van het aantal meldingen voor de reclassering knelt met de taakstelling die losstaat van een eventuele toe- of afname. Zij vragen hoe deze ontwikkeling zich verhoudt tot de kwaliteit van de reclasseringsproducten, nu wordt gesproken over vermindering van de ureninzet. Deze leden vragen hoe de kwaliteit blijvend en inzichtelijk geborgd wordt. Voornoemde leden vrezen dat het terugbrengen van het aantal uren ook invloed zal hebben op de kwaliteit van de reclassering. Zij vragen om bij de beantwoording de voorgestelde maatregelen te relateren aan de afgesproken kwaliteitsnormen in de sector. Tevens vragen zij of de wetenschappelijke inzichten ten aanzien van effectieve reclassering uitgangspunt zijn bij de huidige voorgestelde maatregelen, zodat bewezen behandelmethoden ook uitgangspunt blijven. De aan het woord zijnde leden vragen om inzicht welk bedrag er door de jaren heen voor de reclassering beschikbaar is, gerelateerd aan het aantal mensen dat geplaatst was bij de reclasseringsorganisaties. Deze leden vragen bovendien welke andere taakstellingen, naast die van het huidige kabinet, nog op de reclasseringsorganisaties drukken. Zij zien de stapeling van bezuinigingen graag nader in beeld gebracht. Gezien de huidige trend vragen de leden van de ChristenUnie-fractie ten slotte welke maatregelen genomen worden om wachtlijsten te voorkomen.

II. Reactie van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie